

Kroniky obce Šarišské Michaľany

Kniha 1 – obdobie rokov 1933 – 1941

Obal

Tmavozelená väzba s čiernymi rohmi a chrbátom knihy.

Nápis:

OBEC: MICHAĽANY N/ T.
PAMÄTNÁ KNIHA
OKRES: SABINOV

Na vnútrnej strane obalu je červená pečat', ktorá spája bielo.červené šnúrky, prechádzajúce všetkými stranami kroniky.

Strana 2

Táto pamätná kniha obsahuje 396 strán (tristodevädiasť strán)
V Michaľanoch nad Torysou, dňa 14.marca 1933

Člen obecnej rady

Starosta obce

Členovia letopiseckej komisie dľa usn. čis.12/933 sú:

Juraj Palko

Ján Machala

Andrej Verbovský

Strana 3

Františka Istenmezeyho a Jana Rákóczyho (Roškoviany, Čipkéš, Sv.Jura, Janovis, Michaľany:) dávajú sa zo večitého vlastníctva slob. kráľ. mestu Sabinovu. –
O tom, že obec dokedy zostala vo vlastníctve mesta Sabinova, niet ďalšieho záznamu.-

Kostol a fara:

Na vršku je postavený z ďaleka viditeľný r.kat. kostol. Jedna časť toho pochádza z roku 1334, ďalšia časť bola pristavaná r.1785. V kostole nachádza sa zlatý kalich a monstancia z r.1759, obe stylu barokovéhoho.

Fara bola založená tehďajším zemepánom Tomášom Szirmaym (gr.) r. 1767. K farnosti tejto patrí 16 kat. just. pozemku.

Patronom rim. kat. cirkve je veľkostatkár Gejza Pulszky.

V roku 1764. bola založená a od toho času i fungovala oltárna spoločnosť, ktorá riadila náboženský život obce. Predsedom tejto bol vyššie spomenutý zakladateľ farnosti.

Cirkevná matrika :

Na fare sa nachádza cirkevná matrika, vedená od r. 1777.

Patrónom obce je Sv. Michal, od ktorého obec si odvodzuje svoje meno.
Tu uvedené dáta zistil som zo záznamov

Strana 4

ktoré sú zapísané na prvých stranách cirkevnej matriky a z canonica visitacie.
Terajší farár je: Alexander Kovács, ktorý v obci učinkuje od r. 1932. Predtým učinkoval v Kendiciach.

Škola:

V obci bola založená jednotrieda r. kat. ľudová škola r. 1814, ktorá r.1931 bola rozšírená o ďalšiu postupnú triedu. Dľa súvekých záznamov vyučovalo sa vo škole v roku odo dňa Sv. Michala až po deň Sv. Juraja. Teraz sa vyučuje vyjmúc júl a aug. ďalej sviatkových prázdnín, každodenne.

Terajší učitelia sú : Alexander Lipták, správca školy a Anna Košíková.

Utvár:

Oráčiny, nachádzajúce sa na kopcoch sú hlinité a piesočnaté, kdežto oračiny na rovine sú úrodná, čierna zem.

Miestne názvy :

Mena honov od obce na sever : Bogone , Nad Močidla, Ščepnik od chotára

Na severovýchod: Nižné dlhé, Ortaše, Vyšné dlhé, Zadné Ortaše, Giraš

Na severozápad: Uboč

Na západ: Koncekerty, Od chotára

Na východ: Konopiska, Gerpotok, nižný a vyšný

Na juh: Výhon, Za vodou .-

Strana 5

Obyvateľstvo:

V r. 1930 napočítané bolo v obci 117 domov so 652 obyvateľmi. Z nich mužov 301 a žien 351, dľa náboženstva r. kat. 636, izr. 14 , ev.a.v. 2

Prevažná časť obyvateľstva sa živí roľníctvom.

Zo živnostníkov sú tu : 2 stolári, 1 kolár, 1 kováč, 1 mäsiar, 2 krčmári, 1 obchodník so zmiešaným tovarom, 3 obuvníci. Mimovtoho niektorí gazdovia svojími mláťačkami motorovými provádzajú mlátenie obilia po živnostensky.

Jestvuje v obci i peňažný ústav: Uverné družstvo spol. s ručeným neobmedzeným. Založený v r. 1926.

Železnica:

V obci je železničná zastávka. Premávka vlakov je dosť hustá. Premáva sa denne 8 vlakov smerom ku Košiciam a 8 vlakov smerom k Orlovu.

Úrady:

Obec Michal'any n/Tor. patrí do okresu Sabinov, ktorý je aj sídlom súdneho okresu, a kde je i berný úrad, dôchodková kontrola, verejný notár, školský inšpektorát a četníctvo, taktiež i vojsko.

Lekári a lekárňa sú v Sabinove.

Poštovňa je v mieste; je podriadená poštovému úradu v Sabinove, kde je telegraf i telefon. Poštovňa je sverená t.č. Gizele Liptákovej r. Sárosiovej.

Michal'any n/Tor. je sídlom notárskeho obvodu od r. 1903 (predtým Gergelak). Notársky úrad a byt sú umiestnené v budove č. 67 , ktorá je vlastníctvom štyroch obcí , ktoré pôvodne tvorily not. obvod: Michal'any n /Tor. , Ostroviany, Medzany, Gergelak.-

Strana 6

Budova bola postavená v r. 1913.

R.1926 resp. 1929 notársky obvod bol rozšírený o dve nasledovné obce: Uzovce a Tolčemeš, od notárskeho obvodu Sabinov – nižné okolie.

Podnebie

Podnebie je mierne. Priemerná teplota v lete je 25°C. V zime je priemerný stupeň mrazov 10-15°C. Často sa stáva, že teplota v lete dosiahne 35-40°C, a v zime mrazy 25-30°C.

Hospodárske pomery:

Poľné hospodárstvo snád' v tejto obci stojí na najvyššom stupni v celom okrese. Väčšina roľníkov vo svojom hospodárstve používa najnovších technických vymožeností. Je tu mnoho mláťačiek s motorovým pohonom, žacích strojov, trieurov, sečkových, siacích strojov, a pod. Na veľkostatku Gézu Pulszkého koná sa oranie pomocou traktora zn. „John Dere“.

Na tunajšom veľkostatku je hospodársky liehovar, ktorý vyrába ročne asi 600 hl. liehu z brambôr a z menšej časti zo žita.

Výmera chotára dľa jednotlivých kultúr je uvedená na 2 strane pod tit. „Poloha“.

Hlavné plodiny sú: pšenica, jačmeň, žito, ovos, zemiaky, d'atelina. Na menších plochách sa pestuje: krmná repa, ľadník, mak, kapusta, fazuľa a pod.

Množstvo úrody na 1kj priemerne: pšenice 10q , žita 9q, d'atelina 25q, ovos 7q.

Strana 7

Ceny obilia : pšenica 105 kč, žito 70 Kč , jačmeň 60 kč, ovos 60 Kč, d'atelina 30 Kč. za 1q.-
Mlieko, maslo, tvaroh, vajcia, hydinu odnášajú ženy na týždenné trhy do Sabinova a Prešova, ktoré sa konajú v Sabinove: v útorok a sobotu, v Prešove: v pondelok a piatok.-

Ceny: 1 lit. mlieko: 1Kč., maslo: rompeľ (asi 25dk) Kč. 3,50, žideľ (asi 45dk) 7 Kč, halva (asi 1^{1/2} židľa) Kč 10.-, tvaroh 1kg 3-4 Kč.

Vajcia: v lete 1 pára 50 h., v zime 1 pára 1.2 Kč.

Kurata 1 pára 10-12 Kč.-

Meliorácia pozemkov bola prevedená v r. 1926 (vnokovanie) následkom čoho mnohé pozemky boli odvodnené a ich výnos zväčšil sa o 30-40%.-

V obci je jeden automobil osobný, ktorý patrí veľkostatkárovi, a 5 rádioprjímačov (v. statkár, hosp. správca, notár, učiteľ, liehovarník).

Poľovné právo

Obecne poľovné právo je do prenájmu dané na 6 rokov za ročné nájomné Kč. 650 veľkostatkárovi.

Dobytok

V obci je t.č. nasledovné množstvo dobytka: teľce 42, býky 3, jalovice 10, krávy 193, voly 2, ošipané 443, kone 40. Maloroľníci majú rožný dobytok rasy pinzgauskej, a veľkostatok rasy montafonskej.

Strana 8

Priemerné ceny dobytku r.1933: kôň Kč. 1.500 , kráva 1000 Kč., teľa 60 Kč., ošipané v živej váhe 5-6 Kč.

Záhrady

V dôsledku blahodárneho vlivu št. roľníckej školy v Orkucanoch, ktorá je vzdialená len na 2 km., v obci sa zveľaďuje stav ovocinárstva.

Gazdovia využívajú i sebemenší priestor , na ktorom vysádzajú ušľachtilé druhy jabloní, hrušiek , broskyň, orechov a slivák. Okres zakúpil rozprašovač ku postrekovaniu stromov, ktorý sa zdarma vypožičiava obyvateľstvu a ktoré tejto výhody často použije. Urody je t.č málo, lebo stromky sú ešte mladé.

Pomery populačné

V obci behom r. 1933 pohyb obyvateľstva bol nasledovný:

pôrodov:	24
sobášov :	12
úmrtí:	15

Sociálne pomery

Stavebný ruch v obci je dosť čulý, a tak v dôsledku toho stavajú sa murované domy , ktoré vyhovujú hygienickým požiadavkám. Malé, nízke, nezdravé domky pomaly miznú.

V obci je chudobinec pre 8 osôb, založený tehdajším zemepánom, Tomášom Szirmaym r.1767 s fundáciou 2.000 Rh. zlatých. Tento chudobinec

Strana 9

z väčšej čiastky udržuje teraz Gejza Pulzky, veľkostatkár.

Verejné zdravotníctvo

Stav verejného zdravotníctva je uspokojivý. Epidemické nemoce sa vyskytujú veľmi zriedka. Zdravotnú službu obstaráva obv. lekár zo Sabinova, ktorý obec občas navštevuje. Je zároveň prehliadačom mrtvôl.

Starý cintorín je preplnený, v dôsledku čoho sa otvoril nový cintorín, neďaleko učiteľskej záhrady.

Kultúrne a spoločenské pomery

Obecná osvetová komisia t.č. pozostáva z nasledovných členov: Štefan Merňák, Ján Machala, roľníci, Alexander Lipták a Anna Košíková, učitelia, a Vojtech Sarlay, vedúci notár, ktorá sa stará o usporiadanie prednášok, osláv a pod.

Obecná knižnica pozostáva zo 93 zväzkov, v cene Kč. 2.235.80. – Knižnicu riadi Knižničná rada, ktorá pozostáva z týchto členov: Jozef Marcinko, Imrich Pivovarník, Alexander Lipták, a Belo Sarlay.-

Analfabetov v obci takmer niet, vyjmúc 10-15 starších ľudí.

Ľudopisné pomery

Ľudové zvyky časom pomaly vymierajú, čo je následkom blízkosti mesta. Starší ľudia ešte nosia kroj, avšak mladší ľudia, najmä chlapi obliekajú sa už po „mestsky“

Náboženský život

Obyvateľstvo je temer čisto rímskokatolícké. Omša sa slúži ráno o 7 hod. V nedeľu a vo sviatok o 10 hod.

Strana 10

V obci odbýva sa odpust v deň patróna obce, Sv. Michala. Z tejto príležitosti usporiada sa hostina zv. „kermeš“, na ktorý na povolávajú príbuzní a známi zo susedných obcí.

Plat miestneho farára činí: užívanie 16 kat.jut. pozemku s potrebným obrábaním, sýpka, 36 fúr dreva od patrona, mimo toho congona od štátu, asi 700 Kč. mesačne.

Politický život

V obci vládnu 2 politické strany: Republikánska strana zemedelského a maloroľníckeho ľudu a Slovenská ľudová strana Hlinková. Obe strany majú asi rovnaký počet prívržencov.

Obecné zastupiteľstvo pozostáva z 15 členov, sú to: Juraj Palkó starosta, Andrej Machala nám. starosta, Andrej Verbovský, Štefan Merňák, Štefan Marcinko, Imrich Pivovarník, Michal Drobňák, Štefan Timko, Ján Dolinský, Jozef Petrik, Ján Machala, Jozef Péntek, Andrej Bujnovský, Ján Márton Miškuv, Štefan Machala ml.

Členovia finančnej komisie: Gejza Pulszky, Andrej Verbovský, Štefan Márton ml., Ján Machala, Ján Kuvilla, a Pavel Mikloškó.

Obecné hospodárstvo

Obec je vlastníťom notárskeho domu v časti. Mimo toho má kat. jut. pozemku, ktoré sú dané do prenájmu.

Dľa ob. rozpočtu na rok 1934 súvaha bola

Strana 11

nasledovná :

Potreba : 45.703.95 Kč.

Úhrada: 37.383.75 Kč.

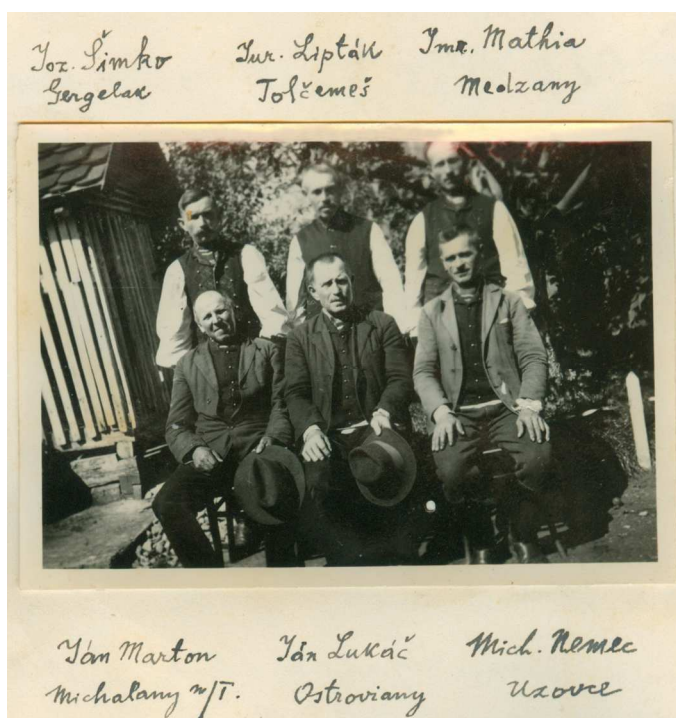
Schodok 8.320,20, ktorý sa hradil 200% prirážkou ku dani činžovej od základu Kč 224,50, a 250% prirážkou ku daniam ostatným od základu Kč. 3.895,35.-

Od roku 1935 počnúc sa energicky prevádza zákon č. 82/1935 a vl. nar. č. 199/935 o ochrane a obrane proti leteckým útokom. Ku prevedeniu tejto úlohy je pribraná značná časť obyvateľstva, ktoré je zadelené do týchto služieb: poriadková, požiarna, poplachová a zastieracia, samaritská, asanačná a dezinfekčná.-

V Michal'anoch n/T za veliteľa civilnej protileteckej ochrany /: zkrátene Cpo:/ bol menovaný tun. správca školy p. Alexander Lipták, zástupcom Ján Lukáč, kancelársky pomocník notárskeho úradu. Za vedenia týchto obyvateľstvo pravidelne koná predpísané cvičenia, a to s ochotou a dobrým výsledkom.

Strana 12

V roku 1936 v živote obce a v pohybe obyvateľstva nenastaly žiadne pozoruhodnejšie zmeny. Podobienka starostov obcí patriacich do obvodu michal'anského n/Torysou :

Horný rad: Jozef Šimko – Gergelak, Juraj Lipták – Tolčemeš, Imrich Mathia - Medzany
Dolný rad: Ján Marton – Michal'any n/ T, Ján Lukáč – Ostroviany, Michal Nemeč – Uzovce

Dňa 10.VI.1936 odovzdal okres Sabinov štandardu cyklistickému práporu č.4 , z ktorej príležitosti bol pozvaný i pán minister národnej obrany Machník.

Pán minister precestoval cez Michal'any, kde bol privítaný za prítomnosti celého obyvateľstva pred slávobránou p.okr. náčelníkom

Strana 13

Jánom Kapralčíkom, a zástupcom cykl. práporu č.4 p. majorom Kučerom.

Pánu ministrovi byly odovzdané jedným dievčatkom soľ a chlieb, taktiež pekná kytica.

p. min. Machník a p. arm. gen. Prchala

p. min. víta p. radca Kapralčík

Dievčatá podávajú chleba a soľi p. ministrovi.

Strana 14

V tom čase zavítal tiež do nášho okresu ministerský predseda p. Dr. Milan Hodža, sprevádzaný poslancom p. Janom Vančom a inými predstaviteľmi verejného života. Pred peknou slávobránou bol uvítaný p. okr. náčelníkom radcom Kapralčíkom, a ob. radou. Dve dievčatá odovzdaly mu v sprievode pozdravného veršika krásnu kyticu. Po ukončení uvítania p. predseda vlády odišiel autom do Sabinova za sprievodu tun. sedliackej jazdy a cyklistov.

p. min. M. Hodža a p.posl. Vančo

Strana 15

V roku 1936 rozpočet obce bol nasledovný :

Potreba : 51.065 Kč.

Úhrada: 36.872 Kč.

Schodok: 14.193 Kč., ktorý sa kryje 125% prirážkou k dani činžovej a 350% prirážkou ku daniam ostatným .

Začiatkom roku 1936 založilo sa v obci „Potravné družstvo“ ako 2221. odbočka Nákupného Ustredia potravných družstiev.- Družstvo má 116 zakladajúcich členov. Prvý predseda: Juraj Palko, obchodvedúci Ján Machala.

V r. 1937-om následkom priaznivého jarného a letného počasia úroda bola veľmi dobrá.

V lete navštívil pán minister zemedel'stva Dr. Jozef Zadina mesto Prešov. Pri návrate zastavil sa so svojim sprievodom i v našej obci, kde pod slávobránou bol srdečne privítaný starostom obce, Janom Martonom a tiež celým obyvateľstvom. Pán minister za ovácie srdečnými slovami sa poďakoval. –

Pána ministra Zadinu + víta starosta obce.

Pána ministra Zadinu + víta starosta obce.

Obyvateľstvo čaká na prichod p. ministra

Obyvateľstvo čaká na prichod p. ministra.

Strana 17

R. kat. farský kostol , ktorý z vnútri bol vymaľovaný a opatrený maďarskými nápismi v r. 1911. Tieto nápisy sa odstránili a nahradily slovenskými r. 1931. – Nový choruš sa postavil r. 1936.-

Pohyb obyvateľstva v. r. 1937 bol nasledovný:

Počet narodení: 18

Počet sobášov: 6

Počet úmrtí: 13

Rozpočet na rok 1937 bol nasledovný :

Potreba : Kč. 57.356.-

Úhrada: Kč. 37.744.-

Schodok: 19.612 .-

ktorý sa kryje 200% prirážkou ku dani činžovej Kč. 126., a 300% k ostatným daniam Kč. 3.790.-

Strana 18

Dňa 14. sep. 1937 došla smutná zvesť, že toho dňa ráno o 3 hod. a 29min. náš drahý a milovaný prvý Prezident – Osloboditeľ Dr. Tomáš Garrigue Masaryk zomrel v Lánoch vo veku 87 rokov svojho požehnaného života.

Ním opustila nás najväčšia osobnosť dejín Československej Republiky. Jeho šlachetné srdce utichlo navždy a jeho čistá duša vzniesla sa do sfér večnej harmonie.

Zosnulý svoje meno zapísal nezmazateľnými písmenami do našich dejín, v ktorých bude zaznamenaný ako nežistný, horlivý, neunavný pracovník, vodca nášho národa a dobyvateľ slobody a samostatnosti.-

Postavil si svojou prácou a láskou v našich srdciach pomník, pevnejší od žuly, ktorý zostane neporušený i po našej smrti v našich deťoch.

Cele obyvateľstvo obce prijalo tuto truchlivú zvesť s hlbokým žiaľom a prosí, aby milostivý Boh prijal tohto verného služobníka a pracovníka ľudu do svojej večnej slávy a nech dá, aby duch jeho lásky, horlivosti, obetavosti a pracovitosti zotrval navždy medzi

Strana 19

nami tak pevne, aby jeho dielo, ktoré utvoril, večne žilo.

O veľkú sústrasť obecnstva svedčí, že ku podpisu vyložených kondolenčných hárkov v takom počte sa prihlásilo, že tieto nepostačovali a bolo treba sa postarať o nové hárky.

Vo všetkých kostoloch sa vyzváňalo a v deň pohrebu sa konaly slávnosti, tiež prenos pohrebu z rozhlasu, ktorých sa zúčastnilo veľké množstvo obecnstva.

Strana 20

Dňa 21. aug. 1937 v poludňajších hodinách zrútilo sa športové lietadlo „Zlin XII“ pilotované statkárom Imrichom Hodossym z neďalekej obce Malého Šariša. Lietadlo sa celkom rozbilo, pilot ihneď zomrel. Ani okamžitá pomoc by nebola pomohla, lebo sa mu lebka roztrieštla a mozog vypadol. Vyslaná úradná komisia nemohla príčinu nešťastia zistiť. - Mrtvola bola potom odvezená do Malého Šariša.

1938

Dňa 25. jan. 1938 večer o 8 hodine zjavila sa polárna žiara. Bola viditeľná asi hodinu. Potom znova sa zjavila o polnoci, farvy silne červenej. Tákáto žiara sa zjavila - dlhá novín - pred 39 rokmi. Ľud vešti z toho válku.

I. Slovenský prevrat, 6. okt. 1938

Turičné manifestácie

Na turičné manifestačne zhromaždenie Hlinkovej Slovenskej Ľudovej Strany v Bratislave na celom okolí horúčkovite sa pripravovalo. Z každej obce sa vyslalo do Bratislavy po 1-2 delegátov. Z Michal'an n/T. odišli : Jozef Pintek st. a Jan Márton Miškuf. Po návrate podrobne vyličili celý priebeh osláv ostatným spoluobčanom.

Pohreb vodcu Andreja Hlinku

Už na Turičných slávnostiach bolo

Strana 21

pozorovať na vodcovi, Andrejovi Hlinkovi, že ho sily opúšťajú, on sám, vediať to, rozlúčil sa s národom. - Jeho zdravotný stav sa zhoršil dňa 16. aug. 1938 usnul naveky. Obyvateľstvo smutnú zvesť prijalo s veľkou bolesťou. Vo všetkých kostoloch až do dňa pohrebu sa vyzváňalo na znak žiaľu nad stratou veľkého muža. -

Pohrebu sa zúčastnili mnohí z nasej obce. Andrej Hlinka bol muž, ktorému i nepriateľ musel uznať, že bojoval len za práva svojho národa bez toho, žeby pre seba bol žiadal dačoho.

Večná Sláva mu!

Shromaždenia v obci okolo 6. okt. 1938

Minister Černák dňa 7. okt. 1938 podal demisiu preto, že jeho ultimátu, aby vláda prešla do rúk slovenských, nebolo vyhovené. V dôsledku toho činiteľa slovenského verejného života sišli sa dňa 6. okt. 1938 do Žiliny, kde vyhlásili autonomiu Slovenska. Táto udalosť v radoch tunajšieho obyvateľstva zapríčinila nesmiernu radosť.

Založenie Hlinkovej Gardy

Keď bolo vydaná heslo, že majú sa zakladať HG, i v Michal'anoch n/ T. sa prišlo k organizácii. Garda sa založila v počte 40 mužov pred veliteľstvom Štefana Fedora. Cvičný kurz viedol

Strana 22

ans. npor. Michal Kolpák, rodák z Michal'an n/T., ktorý sem dochádzal z Prešova, kde bol službou pridelený.

Slovenské zjednotenie

Keďže rôzne politické strany zanikly a spojily sa v Hlinkovú Slovenskú Ľudovú stranu (strana slov. nár. jednoty), usporiadala sa z tejto príležitosti Nedel'a sjednotenia dňa 20. nov. 1938. Po sv. omši shromaždilo sa obecnstvo pred r. kat. kostolom, ku ktorému prehovorili: správca školy, Alexander Lipták, obv. notár Vojtech Sarlay, ďalej predsedovia miestnych organizácií politických strán, Ján Machala, Štefan Timko a Ján Seman, ktorí prehlásili v mene svojich strán, že sa sjednocujú v HSĽS.

Priebeh predvolebnej agitácie

V predvolebných dňoch boli v rozhlase vysielané prejavy členov slovenskej vlády, ktoré obyvateľstvo s veľkým záujmom sledovalo. V každej obci je niekoľko prijímačov, okolo ktorých ľudia sa shromaždili. Takto bolo i v dňoch 13-17. decembra 1938.-

Strana 23Deň voľby

Dňa 18. dec.1938 ráno v 8 hodine sa započaly v našej obci voľby pod vedením zástupcu dohliadacieho úradu, obv. notára Vojtecha Sarlay. Občania volili celkom otvorene. Výsledkom bolo 100% „ano“.- Preto v obci sa vyložila biela zástava.

Prvý slovenský snem

Prvé slávnostné zasadnutie Slovenského snemu konalo sa dňa 18. jan. 1939 v Bratislave. Z tejto príležitosti obyvateľstvo sa zúčastnilo Bohoslužby , potom u radioaparátov si vypočulo priebeh zasadnutia.

II. Branná pohotovosť štátu a okyptenie Slovenskej krajiny.
Nastúpenie záložníkov

V dôsledku nesplnenia požiadavkov susedských Nemcov nastaly v týchto krajoch nepokoje, prečo javila sa potreba povolania záložníkov. Asi dňom 17. mája 1938 počnúc až do 21. mája 1938, každý deň zvláštnymi poslami dochádzali pre záložníkov svolávacie listky na ihneď. Z našej obce povolaní boli takto 4, okrem tých , ktorí už beztak boli prv povolaní k riadnemu cvičeniu. -

Strana 24

Mobilizácia

Keďže horeuvedené nepokoje neprestaly, vláda vyhlásila dna 24.sept.1938 mobilizáciu, v smysle ktorej všetci záložníci do 40 rokov sa povolávajú do činnej služby. Tejto výzve bolo vyhovené a záložníci behom 6 hodín opustili svoje pobytné obce; z Michaľan n / T. narukovalo ich počtom 42.

Evidenčné kone a motorové vozidla odovzdali sa v Sabinove dňa 25. sep. 1938.

V obci bolo umiestnene delostrelectvo, lebo v kasárňach nebolo dostatku miesta.

O stráženie železničnej trati, mostov a prechodov sa starali členovia sedliackej jazdy, taktiež jedna stala vojenská hliadka o 4 mužoch , ktorá bola ubytovaná na železničnej stanici.

Osobná doprava železničná prestala na niekoľko dni. Pozdejšie premávaly cez niekoľko týždňov len 2 vlaky denne.

Priebeh mobilizácie bol kľudný. Nedostatok pracovných síl však bol cítelný , čo mal za následok nedostatočné obrobenie polí. Rodinám povolaných záložníkov bol poskytnutý výživovací príspevok v obnose 3.15 Ks. denne pre jedného člena.

Zatemnenie. Práca Cpo

Súčasne s mobilizáciou bola nariade-

Strana 25

ná pohotovosť Cpo a zatemnenie. Tomuto nariadeniu sa ihneď vyhovel, keďže služby byly dost' dobre nacvičené.

Takáto pohotovosť bola nariadená tiež i v máji. V našej obci sú zorganizované všetky služby Cpo pod vedením veliteľa Jána Machalu a n. veliteľa Andreja Zborovjana.

Cvičenia sa konaly každých 3 týždňov. Obec má 6 masiek a dobre vystrojenú lekárničku a nosítka.

Ohlas mníchovského a viedenského rozhodnutia.

Deň 2. novembra 1938 bol smutným dňom slovenských dejín, kedy totiž celé južné Slovensko bolo na viedenskej porade veľmoci pririeknuté Maďarsku. Obyvateľstvo tuto zvesť prijalo s veľkým rozhorčením.

Utečenci s obsadzovaného územia sem nedošli.

Demobilizácia záložníkov

Koncom decembra1938 mobilizácia zväčša sa ukončila a v obci pomaly nastaly normálne pomery.

Voj. diktatura, vyhlásenie samostatného Slovenského štátu.-

Dňa 10 marca 1939 ráno v 5 hod. 30 m. doniesli dvaja četníci zo Sabinova plagáty cieľom vyvesenia, dl'a ktorých správnu a sudcovskú.

Strana 26

moc preberá div. gen. Andrej Mézl.-

Vláda Slovenska bola sosadená. Bolo zakázané shlkovanie, bolo treba odovzdať zbrane a rádia u četníctva v Sabinove.

Obyvateľstvo zachovalo kl'ud a poriadok, bolo však pevne presvedčené, že tento stav dlho nepotrvá.- Keď sa počulo že predseda vlády msgre. Dr. Jozef Tiso bol povolaný k veľkému vodcovi nemeckého národa, Adolfovi Hitlerovi, s najväčším napnutím boly u prjimačov sledované zprávy o príchode predsedu vlády a svolani snemu do Bratislavy dna 14. marca 1939.- Keď došla zvesť, že snem vyslovil odtrhnutie sa od Čiech a vyhlásil samostatný Slovensky štát, ľudia jásali a obišli sprievodom obec. O význame tejto udalosti prehovoril zástupu obv. notár.

Oslava sa zakončila zaspievaním Hymny.-

Napadnutie Východného Slovenska

Sotva sa skončili tieto oslavy, došla zpráva, že východné okresy Slovenska: Sobrance, Michalovce, Snina, boly napadnuté maďarským vojskom.- Dňa 15. marca 1939 boly povolané 5 najmladšie ročníky zálohy, a to ročníky 1932-1936 , ktoré ihned' službu nastúpily.

Strana 27

Taktiež bola nariadená dobrovoľná mobilizácia Hlinkovej gardy. K službe sa prihlásili: Šrefan Fedor, František Fedor, Anton Kaščák, Andrej Löřinc, Jozef Zahurák.- Vzdor statočnému chráneniu sa slovenského vojska, Slovensko znova stratilo asi 45 obcí, čo občanov naplnilo rozhorčením.

Návšteva p. ministra školstva Siváka

Koncom mája 1939 navštívil východný kraj p. minister školstva, Sivák, ktorý precestoval i našou obcou. – Bol obyvateľstvom srdečne vítaný pod slávobránou. Po odznení prívetov srdečne sa porozprával so zástupcami obce a školy. -

Starosta obce Ján Márton víta p. ministra Siváka

Žiačka podáva kyticu p. ministrovi Sivákovi

Strana 28

Žatevné práce i naproti tomu, že sa javil nedostatok pracovných síl, ukončili sa zavčasu. Úroda bola dobrá.

Namiesto vdp. Alexandra Kovácsa, ktorý tu učinkoval od 1. jan 1932 do 31 dec. 1938 a tým dňom odišiel do výslužby, bol sem menovaný za r. kat. farára vdp. Štefan Sninčák z Papina. Menovaný p. farár svoje miesto nastúpil dňa 7. nov. 1939 popoludní. Na návsi pred kostolom bol slávnostne privítaný veriacimi, ob. predstavenstvom, školskými deťmi a p. - Víтали ho obv. notár, kostolný kurátor prívetmi a školské deti podaním kytice. Za prívety p. farár sa poďakoval so srdečnými slovami, potom bolo v kostole Veni Sancte

Koncom augusta 1939 vypukla válka medzi Nemeckom a Poľskom. Súčasne i Slovensko vtiahlo do boja po boku Nemecka. Válka sa skončila porážkou Poľska a Javorina bola Slovensku prinavrátená.

Týchto bojov sa zúčastnili mnohí záložní vojaci z tejto obce.

Tak pre započatím, ako aj po víťaznom ukončení válečného ťaženia boli v obci ubytované na.

Strana 29

kratší čas nemecké vojenskej jednotky. Pomer medzi vojakmi a obyvateľstvom bol veľmi srdečný. Úrady a obyvateľstvo šli im vo všetkom v ústrety.

Dňa 6. sept. 1939 zjavilo sa poľské pozorovacie lietadlo, ktoré však po niekoľkominútovom boji bolo zostrelené našimi stíhačkami nad obcou Ostroviany, ktorá je v bezprostrednom susedstve. Z horiacej benzínovej nádrže vystriekajúci benzín zapálil stodolu tunajšieho statkára Dr. Bánó. Je zaujímavé, že obyvateľstvo tento vzdušný súboj z celkom blízka pozorovalo bez najmenej obavy a bez toho, žeby sa bolo ukrylo.

1940

V januári a februári 1940 nastaly tuhé mrazy, teplomer stále ukazoval - 25-30 °C . Mnoho ovocných stromov vyhynulo.

Snehové zaveje zastavily premávku na viac dní. Ešte i v studniach zamrzla voda.

V lete tohto roku sa dokončila stavba mosta cez Torysu pri Michal'anoch n/T., niže železničného strážneho domku.

Most je drevený, postavil sa nákladom asi Ks. 90.000. Stavbu previedla fa Ing. Tószögi a Faderber z Prešova. Tento most spája teraz Michal'any s Ostrovianami a Medzanami. -

Strana 30

Podporu k stavbe poskytol štát v sume Ks. 70.000. Obce poskytly prívoz štrku k vyhotoveniu násypu.

Most cez rieku Torysa pri Michalanoch n/T.

Žatva sa ukončila s výsledkom dobrým, taktiež jesenné a poľné práce sa previedly zavčasu a dobre. Počasie bolo normálne.

1941

I v tomto roku, ako aj v minulom, panovala tuhá zima.

Jarné poľné práce sa opozdily pre veľke snehové zaveje. Stalo sa, že v stred aprila bolo treba obyvateľstvo vyslať, aby z cesty odstránilo sneh a tým sa umožnila premávka.

Strana 31

Koncom júna započala sa válka medzi Nemeckom a Ruskom. Slovensko tiež vtiahlo do boja po boku Nemecka. Z obce narukovalo mnoho záložných vojakov.

(Poškodený kúsok slova-)dov nedostatku pracovných síl žatva sa ukončila dobre, keďže prideliovali sa hospodárom vojaci z vojenskej pracovnej služby.

O rodinných príslušníkov narukovaných vojakov bolo postarane vyplácaním štátneho vyživovacieho príspevku.-

Stranou 31 sa zápis v kronike končí.

Text bol prepísaný bez úprav, aj s prípadnými chybami a výrazmi, ktoré sa používali v danom období.

**Prepísané v júli 2011.
Spracoval Mgr. Jozef Mačo.**